

ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩЕНИЯ ЧРЕЗ РАДИОСЪОРЪЖЕНИЯ ОТ ЛЮБИТЕЛСКАТА РАДИОСЛУЖБА

(Обн. ДВ. бр. 88 от 2 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 51 от 7 Юли 2009 г., изм. ДВ. бр. 70 от 9 Септември 2011 г., изм. ДВ. бр. 67 от 12 Август 2014 г.)

Раздел I. Общи положения

Предмет

Чл. 1. С техническите изисквания се определят условията за извършване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба, както и изискванията по отношение на лицата, които искат да ги извършват.

Чл. 2. Осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба е дейност, извършвана от радиолюбители изключително с идеална цел и обхващаща предаване и приемане на информация чрез системи и средства за радиосъобщения.

Чл. 3. При осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба се ползва разпределеният за любителската радиослужба и любителската спътникова радиослужба радиочестотен спектър съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър на радиочестоти и радиочестотни ленти за граждански нужди, за нуждите на националната сигурност и отбраната, както и за съвместно ползване между тях.

Действие по отношение на лицата

Чл. 4. Електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба могат да се осъществяват само от лице, което притежава разрешително за правоспособност на радиолюбител или хармонизирано радиолюбителско свидетелство (HAREC), наричано по нататък „радиолюбител”.

Чл. 5. Радиосъоръженията от любителската радиослужба могат да се използват само от радиолюбители.

Действие във времето

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Срокът на действие на предоставения за ползване опознавателен знак на радиолюбител не се ограничава във времето освен в случаите на предоставен временен опознавателен знак и опознавателен знак, предоставен на радиолюбител - чужденец.

Териториално действие

Чл. 7. Действието на тези технически изисквания се разпростира върху територията на Република България.

Регистър

Чл. 8. (1) (Предишен текст на чл. 8 - ДВ, бр. 70 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Комисията за регулиране на съобщенията, наричана по-нататък „комисията”, поддържа публичен регистър на радиолюбителите и на радиолюбителите слушатели.

(2) (Нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г.) Регистърът по ал. 1 съдържа следната информация:

1. идентификационни данни на радиолюбителя:

а) за физически лица - трите имена и постоянен адрес;

б) за юридически лица и еднолични търговци - наименование (фирма), седалище и адрес на управление;

2. данни за опознавателен знак;

3. номер и дата на издадено/преиздадено разрешително и радиолюбителски клас (за физически лица);
  4. отговорник на радиоклуба (за юридически лица и еднолични търговци).
- (3) (Нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г.) Данните по чл. 8, ал. 2, т. 1, буква „а”, касаещи адреса на радиолюбителя, се публикуват в регистъра само при изрично желание от негова страна.

Раздел II. Права и задължения

Права

Чл. 9. Радиолюбителят има право:

1. да изгражда и/или използва любителската радиостанция;
2. да осъществява електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба според класа на разрешителното за правоспособност на радиолюбител с мощностите, в радиочестотните ленти и с класове на излъчване, дадени в приложение № 1, като спазва правилата на Международния съюз по далекосъобщенията (ITU), нормите на Закона за електронните съобщения (ЗЕС), отнасящи се до тази дейност, и тези технически изисквания;
3. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) радиолюбител, притежаващ радиолюбителски клас 1 и стаж минимум 5 г., има правото след уведомяване на комисията при участие в радиолюбителски състезания и за експериментални цели (връзки чрез отражение от Луната, метеорни следи и др.) да използва радиопредавател с изходна мощност до 1000 W (30 dBW) в стационарен режим на работа и в честотните ленти съгласно приложение № 1 от определено място при спазване на нормите за електромагнитна безопасност;
4. да работи от друга любителска радиостанция в присъствието на нейния собственик (отговорник), като по време на радиовръзката предава опознавателния знак на собственика на радиостанцията, от която работи, а под дробна черта - собствения си опознавателен знак.

Чл. 10. Всеки радиолюбител има правото да работи на клубна любителска радиостанция, като спазва изискванията, посочени в приложение № 1.

Чл. 10а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) (1) Лице, което не притежава разрешително за правоспособност на радиолюбител или хармонизирано радиолюбителско свидетелство (HAREC), има правото да работи на клубна любителска радиостанция в присъствието на отговорника на радиостанцията и под ръководството на радиолюбител клас 1.

(2) Радиовръзките по ал. 1 могат да се установяват само между любителски радиостанции, намиращи се на територията на Република България, както и на територията на държави, с които Република България има сключени двустранни споразумения.

Задължения

Чл. 11. Радиолюбителят е длъжен:

1. да не осъществява чрез любителска радиостанция електронни съобщения по търговски начин;
2. да не приема съобщения от или да влиза във връзка с радиостанции от други радиослужби;
3. да не предизвиква умишлени смущения на зает радиочестотен канал (честота);
4. да не предава заблуждаващи сигнали за бедствие и/или други извънредни обстоятелства и сигнали, които могат да се оприличат на такива;
5. да не излъчва с мощност, по-голяма от разрешената;
6. да не излъчва носеща честота, сигнали или съобщения, ако не се е идентифицирал посредством опознавателния си знак, както и да не използва за целта чужди, недействителни или съкратени опознавателни знаци;
7. при радиообмена да не съкращава опознавателните знаци на кореспондентите си;
8. да не използва шифър и кодове (условен език), цифри, думи или съкращения, които нямат общоизвестен смисъл;
9. да не излъчва радиопрограми, реклама, музика, звукови ефекти и комбинация от тях;
10. да не предава информация с неприлично или обидно съдържание;
11. да инсталира и използва любителска радиостанция от борда на плавателен съд или въздухоплавателно средство само със съгласието на съответния капитан (командир);

12. да не ограничава или възпрепятства по какъвто и да е начин използването на любителските ретранслатори и радиофарове;
13. да препредава в реално време или на запис емисия на друг радиолобител само с негово съгласие;
14. да спазва изискванията за електромагнитна съвместимост и качество на излъчвания сигнал;
15. да спазва нормите за електромагнитна безопасност, определени съгласно Наредба № 9 от 1991 г. за пределно допустимите нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн., ДВ, бр. 35 от 1991 г.; попр., бр. 38 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 8 от 2002 г.).

Раздел III. **Изисквания към използваните технически средства**

Чл. 12. (1) Използваните технически средства от радиолобителя трябва да отговарят на следните изисквания:

1. лентата на модулиращите звукови честоти да бъде в обхвата от 0,3 до 3 kHz;
2. максимално допустимата широчина на честотната лента за различните класове на излъчване да не превишава следните стойности:
  - телеграфия с незатихващи колебания, код на Морз (CW) - 100 Hz;
  - двулентова телефония с амплитудна модулация (AM) - 6 kHz;
  - еднолентова телефония с амплитудна модулация и потисната носеща честота (SSB) - 2,7 kHz;
3. максималната честотна девиация при класове на излъчване с честотна модулация (FM) да не превишава:
  - за честоти под 30 MHz - ± 3 kHz;
  - за честоти от 30 до 440 MHz - ± 5 kHz;
  - за честоти над 440 MHz - в зависимост от техническите спецификации на радиосъоръжението и съответните стандарти;
4. любителската радиостанция да има възможност за настройка на радиопредавателя при изключен краен усилвател на мощност, при използване на еквивалентна антена или по друг начин, гарантиращ минимални нежелани излъчвания;
5. страничните излъчвания на радиопредавателя на любителската радиостанция да бъдат не по-големи от:
  - за предаватели с работни честоти, по-ниски от 30 MHz, включително SSB - минус (43 + 10 log (PEP) dB или минус 50 dB (спрямо върховата мощност), което е по-малко ограничаващо; PEP е върховата мощност на входа на антената;
  - за еднолентова телефония с амплитудна модулация и потисната носеща честота (SSB) от подвижна радиостанция - минус 43 dB (спрямо върховата мощност);
  - за предаватели с работни честоти над 30 MHz минус (43 + 10 log(P), или минус 70 dBc (децибелни спрямо немодулирана носеща), което е по-малко ограничаващо; P е средна мощност;
6. измерването на страничните излъчвания по т. 5 се извършва при следните условия:
  - за честоти от 9 kHz до 150 kHz измервателната честотна лента е 1 kHz;
  - за честоти от 150 kHz до 30 MHz измервателната честотна лента е 10 kHz;
  - за честоти от 30 MHz до 1 GHz измервателната честотна лента е 100 kHz;
  - за честоти над 1 GHz измервателната честотна лента е 1 MHz;
7. (нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) фабрично произведените радиосъоръжения от любителската радиослужба да отговарят на изискванията на БДС EN 301 783.

(2) Радиолобителят е длъжен:

1. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) да не допуска любителската радиостанция да причинява смущения на други радиосъоръжения и на други електронни мрежи, отговарящи на съответните стандарти, както и да не създава опасна за здравето напрегнатост на електромагнитното поле; ако се причиняват смущения, радиолобителят е длъжен да предприеме всички необходими мерки за отстраняването им;
2. да изгражда, инсталира и поддържа антените и свързващите линии на любителската радиостанция по такъв начин, че минималното разстояние между съставните им части вътре в сградите и която и да е част от съществуващите електронни съобщителни устройства да бъде не по-малко от 1 m; по-къси разстояния се допускат за екранирани линии, ако се гарантира работа без взаимно смущение; антенните системи извън сградите да се инсталират в съответствие с действащите в страната стандарти;
3. да не свързва заземителните проводници на любителските радиостанции с електронни съобщителни устройства;
4. да използва радиосъоръжения, които отговарят на действащите хигиенно-защитни норми и изисквания

за електромагнитна съвместимост;

5. да направи за своя сметка съответните, предписани от комисията промени в местоположението и параметрите на стационарните станции при възникване на проблеми, свързани с електромагнитната съвместимост.

Чл. 13. Радиолюбителят е длъжен да осъществява електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба съгласно нормативните актове и приложимите технически спецификации, включително българските стандарти, отнасящи се до предмета на тази дейност.

Раздел IV. Предоставяне на информация

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Комисията може да отправя до радиолюбителя обосновани писмени искания за предоставяне на информация съгласно разпоредбите на Закона за електронните съобщения (ЗЕС).

Раздел V. Такси

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Съгласно действащата тарифа за таксите заявителите заплащат еднократни такси за административни услуги.

(2) Административна такса за предоставяне за ползване на опознавателен знак на радиолюбител или любителски радиоклуб не се дължи.

Раздел VI. Контрол и наказания

Констатиране на нарушения и налагане на наказания

Чл. 16. (1) Контролът по осъществяването на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба се извършва от оправомощени служители на комисията съгласно ЗЕС.

(2) Установяването на нарушения и налагането на наказания се извършват по реда на ЗЕС.

Съдействие на контролиращите органи

Чл. 17. За осъществяване на контрола радиолюбителят е длъжен да оказва съдействие на оправомощените служители на комисията при изпълнение на техните функции и дадени права съгласно ЗЕС.

Раздел VII. Придобиване на разрешително за правоспособност на радиолюбител

Лица, които могат да положат изпит

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Кандидат за полагане на изпит е всяко физическо лице, което е:

1. пълнолетно или навършило 14 г. и има писмено съгласие от своя настойник;
2. подало заявление и придружаващите го документи;
3. заплатило административна такса.

(2) В случай че лицето по ал. 1 има правоспособност на радиолюбител, следва да спазва тези технически изисквания като допълнително условие за допускане до изпит.

Заявление за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба

Чл. 19. (1) За полагане на изпит за придобиване правоспособност на радиолюбител; за предоставяне за ползване на опознавателен знак; за издаване на документи на чужд език (HAREC и/или CEPT), както и за преиздаване на разрешително за правоспособност на радиолюбител заявителя подава до комисията заявление по образец, публикуван на интернет страницата на комисията.

(2) Заявлението съдържа:

1. идентификационни данни на заявителя;
2. данни за опознавателен знак;
3. данни за притежавано разрешително за правоспособност на радиолюбител;
4. данни за притежавана любителска радиостанция (изискват се при предоставяне за ползване на опознавателен знак);
5. данни за отговорник на радиоклуб (ретранслатор) (изискват се при предоставяне за ползване на опознавателен знак).

(3) Към заявлението за физически лица се прилагат:

1. копие на разрешително за правоспособност на радиолюбител или хармонизирано радиолюбителско свидетелство (HAREC) на лицето;
2. снимка (изисква се за изготвянето на разрешителното за правоспособност на радиолюбител);
3. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) писмено съгласие на настойник (изисква се за лица от 14 до 18 години);
4. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) копие от документ за платена такса по чл. 15, ал. 1;

(4) Към заявлението за юридически лица и физически лица - еднолични търговци, се прилагат:

1. документ от юридическото лице, посочващ определен отговорник на радиоклуб;
2. копие на разрешително за радиолюбителска правоспособност на отговорника на радиоклуб (изисква се за радиоклуб).

(5) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) При определяне на лични слушателски знаци на радиолюбителите слушатели и на временни опознавателни знаци в комисията се подава писмено искане, съдържащо само идентификационни данни на заявителя.

(6) Всички документи се представят на български език в два екземпляра.

(7) Лицата, желаещи издаване на документи на чужд език (HAREC и/или CEPT), допълнително попълват на латиница трите имена и адреса от идентификационните данни.

Правоспособност

Чл. 20. Условието и редът за придобиване на правоспособност на радиолюбител са посочени в приложение № 2.

Чл. 21. Правата и задълженията, свързани с осъществяването на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба, съгласно тези технически изисквания възникват от датата на издаване на разрешителното за придобиване на правоспособност на радиолюбителя.

Предоставяне за ползване на опознавателен знак

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Условието и редът за предоставяне за ползване на видовете опознавателни знаци са посочени в приложение № 3.

Чл. 22а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Комисията предоставя за ползване опознавателни знаци, както следва:

1. лични опознавателни знаци на радиолюбители/радиоклубове;
2. временни опознавателни знаци на радиолюбители/радиоклубове;
3. опознавателни знаци на любителски ретранслатори и радиофарове;
4. опознавателни знаци на любителски радиопредаватели, използвани за спорта радиозасичане;
5. лични слушателски знаци.

(2) Комисията предоставя за ползване опознавателен знак на първия по време заявител, който е подал писмено искане.

(3) Едно лице или радиоклуб може да притежава само един опознавателен знак в случаите по ал. 1, т. 1 и/или 5.

Чл. 23. (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) В 30-дневен срок от успешното полагане на изпита за придобиване на правоспособност на радиолюбител комисията издава разрешително за придобиване на правоспособност на радиолюбителя.

(2) В случай на заявено желание от страна на радиолюбителя комисията с писмо му предоставя за ползване опознавателен знак.

Чл. 24. (1) Комисията с писмо предоставя за ползване опознавателни знаци на радиоклубове.

(2) Опознавателен знак на радиоклуб може да бъде предоставен за ползване на всяко юридическо лице или физическо лице - едноличен търговец, което отговаря на следните условия:

1. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) подало е заявление и придружаващите го документи съгласно чл. 19;

2. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) определило е отговорник на радиоклуба, който трябва да е лице, навършило 18 години и притежаващо разрешително за правоспособност на радиолюбител клас 1.

Издаване на документи на радиолюбители - чужденци

Чл. 25. (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Радиолюбител - чужденец, може да осъществява електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба съгласно тези технически изисквания, без да подава заявление по чл. 19, при следните условия:

1. притежава СЕРТ лицензия в съответствие с Препоръка T/R 61-01 на СЕРТ;

2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) пребивава на територията на Република България до три месеца.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Радиолюбител - чужденец с разрешение за пребиваване за повече от три месеца в Република България, подава заявление по чл. 19 за предоставяне за ползване на опознавателен знак, към което прилага:

1. преведен на български език и легализиран документ за радиолюбителски клас;

2. преведена на български език и легализирана национална радиолюбителска лицензия;

3. заверено от заявителя копие на документ, удостоверяващ пребиваването му в Република България.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Комисията предоставя на лицето по ал. 2 опознавателен знак за поискания от него срок, но за не повече от периода на пребиваването му.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.)

(5) (Нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) При условие че радиолюбител чужденец притежава хармонизирано радиолюбителско свидетелство (HAREC) в съответствие с Препоръка T/R 61-02 на СЕРТ, в случаите на ал. 2 към заявлението по чл. 19 се прилагат заверени от заявителя копия на HAREC документа и на документа, удостоверяващ пребиваването му в Република България.

(6) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Радиолюбител - чужденец, който не е от страна, присъединила се към Препоръка T/R 61-01 на СЕРТ при престой до три месеца на територията на Република България подава в комисията преведен на български език и легализиран документ за радиолюбителски клас и преведена на български език и легализирана национална радиолюбителска лицензия.

Предоставяне за ползване на временен опознавателен знак

Чл. 25а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Комисията предоставя за ползване временни опознавателни знаци на радиолюбители с писмо.

(2) Временен опознавателен знак на радиолюбител/радиоклуб може да бъде предоставен за ползване на всяко юридическо лице, физическо лице или едноличен търговец, което е подало писмено искане за предоставяне на временен опознавателен знак и спазва тези технически изисквания.

(3) Писменото искане по ал. 2 следва да съдържа идентификационните данни на заявителя и желания период за ползване на временния опознавателен знак.

(4) В рамките на една календарна година (считано от 01.01 до 31.12) комисията предоставя на лицето по ал. 2 временен опознавателен знак за посочения в искането срок, но за не повече от 12 месеца.

(5) Писменото искане за предоставяне на временен опознавателен знак се подава в комисията най-рано един месец преди настъпването на календарната година, през която той ще бъде предоставен за ползване.

Раздел VIII. Издаване на CEPT и HAREC документи

Чл. 26. Комисията издава на радиолюбители с разрешително за правоспособност на радиолюбител клас 1 и притежаващи опознавателен знак, при поискване от тяхна страна, CEPT лицензия в съответствие с Препоръка T/R 61-01 на Европейската конференция по пощи и далекосъобщения (CEPT) за осъществяване на далекосъобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба при временен престой в страните, присъединили се към тази препоръка.

Чл. 27. Комисията издава на притежатели на разрешителни за правоспособност на радиолюбител клас 1, при поискване от тяхна страна, хармонизирано радиолюбителско свидетелство (HAREC) в съответствие с Препоръка T/R 61-02 на CEPT.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на лицензията:

1. „Радиолюбител” е физическо лице, притежаващо разрешително за правоспособност на радиолюбител или хармонизирано радиолюбителско свидетелство (HAREC), което без материален интерес и за собствени нужди осъществява електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба.
2. „Любителска радиостанция” е радиосъобщително средство, което се състои от една или няколко радиопредавателни или радиоприемни апаратури или комбинация от тях, включително антенно-фидерни системи и спомагателни устройства, и може да се използва за осъществяване на електронни съобщения поне в един от обхватите съгласно приложение № 1.
3. „Стационарна радиостанция” е радиостанция, която е инсталирана и работи от точно определено географско местоположение.
4. „Подвижна радиостанция” е радиостанция, която може да бъде премествана и да работи от точки с различно географско местоположение или в движение.
5. „Подвижна возима радиостанция” е подвижна радиостанция, която може да бъде инсталирана на превозно средство и е предназначена за работа от място или по време на движение.
6. „Подвижна носима радиостанция” е подвижна радиостанция, която може да бъде носена и обслужвана от едно лице и е предназначена за работа от място или по време на движение.
7. Максимално разрешената изходна мощност (W , dBW) на радиопредавателя се изразява с върхова мощност.
8. „Върхова мощност” е средната мощност, подадена от предавателя към фидера на антената в продължение на един радиочестотен период, съответстваща на максималната амплитуда на обвивката на модулирания сигнал при нормални условия на работа.
9. „Средна мощност” е мощността, подадена от предавателя към фидера на антената за достатъчно продължителен интервал от време при нормални условия на работа.
10. „Любителски радиовръзки” са радиовръзките, установени между любителски радиостанции.
11. „Любителски радиоклуб” е сдружение на лица с радиолюбителска правоспособност за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба, регистрирано в съда по Закона за юридическите лица с нестопанска цел или принадлежащо към организация, учреждение, ведомство или други субекти - юридически лица или еднолични търговци.
12. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) „Любителски ретранслатор” (аналогов, цифров) е автоматична любителска стационарна радиостанция или автоматична любителска радиостанция, монтирана на балони и спътници, която се използва като междинна за приемане, преобразуване и препредаване на сигнали, излъчени от любителски радиостанции.
13. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) „Любителски радиофар” е автоматично предаваща стационарна радиостанция или автоматично предаваща радиостанция, монтирана на балони и спътници, с малка мощност, работеща непрекъснато в дадена любителска честотна лента и определена фиксирана честота.
14. „Радиолюбителско състезание” е спортна електронна съобщителна дейност чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба, която протича в предварително определен интервал от време, през който любителските радиовръзки се провеждат по определени спортни правила и критерии.
15. „Поясняваща дума” е дума от международната фонетична азбука, с която се пояснява съответната буква при работа на телефония.
16. „Ефективно излъчена мощност” е производението от мощността на входа на антената и усилването ѝ спрямо полувълнов дипол в максимума на диаграмата на насочено действие.

17. „Лична любителска радиостанция” е любителска радиостанция, която се използва за осъществяване на електронни съобщения от радиолюбителя.
18. „Клубна любителска радиостанция” е любителска радиостанция, която се използва за осъществяване на електронни съобщения от любителски радиоклуб.
19. „Радиолюбителски бюлетин” е излъчване на съобщения, свързани с радиолюбителската дейност на радиолюбител.
20. „Телеграфия” е форма на осъществяване на електронни съобщения, при която информацията се представя чрез използване на кода на Морз.
21. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.)

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. Тези технически изисквания се издават на основание чл. 32, т. 2 от Закона за електронните съобщения.

§ 3. Техническите изисквания влизат в сила от датата на обнародването им в „Държавен вестник”.

§ 4. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Предоставените с издадените удостоверения по Обща лицензия № 207 от 1999 г. за осъществяване на далекосъобщителна дейност за собствени нужди за целите на любителската радиослужба и Обща лицензия № 207 от 2004 г. за осъществяване на далекосъобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба опознавателни знаци запазват своето действие спрямо притежателите им.

§ 4а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) (1) Лицата с определени опознавателни знаци преди 01.01.2000 г., които не са обновили своите данни до момента на влизане в сила на това изменение и допълнение, са длъжни да обновят своите данни в срок до 31.12.2015 г.

(2) След изтичане на срока по ал. 1 опознавателните знаци, за които не е постъпила информация в комисията при условията на ал. 1 и за които не са налице обстоятелства по т. 9а на приложение № 3, се считат за свободни.

§ 5. Издадените до влизането в сила на тези технически изисквания разрешителни за правоспособност на радиооператор - любител запазват своето действие.

§ 6. (1) Издадените до влизането в сила на тези технически изисквания свидетелства за радиолюбителски клас и разрешителни за радиолюбителска правоспособност запазват действието си, като се приравняват на разрешителните за правоспособност на радиолюбител, както следва:

1. свидетелствата за радиолюбителски клас А, В и С се приравняват на разрешително за правоспособност на радиолюбител клас 1;
2. свидетелството за радиолюбителски клас D се приравнява на разрешително за правоспособност на радиолюбител клас 2;
3. разрешителното за радиолюбителска правоспособност клас 2 се приравнява на разрешително за правоспособност на радиолюбител клас 1;
4. разрешителното за радиолюбителска правоспособност клас 3 се приравнява на разрешително за правоспособност на радиолюбител клас 2.

(2) При изявено желание от радиолюбител комисията преиздава свидетелството му за радиолюбителски клас или разрешителното му за радиолюбителска правоспособност с разрешително за правоспособност на радиолюбител.

§ 7. Определените до влизането в сила на тези технически изисквания лични слушателски знаци запазват действието си.

**Приложение № 1 към чл. 9, т. 2 и 3 и чл. 10 и § 1
(Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.)**

Радиочестотен спектър, предоставен за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба, разрешени максимални мощности и класове на излъчване на любителските радиостанции

I. Лични и клубни любителски радиостанции и радиофарове

Радиолюбителски клас 1 (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.)

Радиочестотна лента	Разпределение на радиочестотната лента по радиослужби съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
		W	dBW	
135,7 - 137,8 kHz	НЕПОДВИЖНА МОРСКА ПОДВИЖНА Любителска	1*	0*	A1A
472 - 479 kHz	МОРСКА ПОДВИЖНА Любителска***** Въздушна радионавигация	1*	0*	A1A
1810 - 1850 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА	100 **	20	A1A, J3E
1850 - 2000 kHz	НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА, с изключение на въздушна подвижна Любителска	10	10	A1A, J3E
3500 - 3800 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА, с изключение на въздушна подвижна	350**	25,4	Всички класове на излъчване
5250 - 5275 kHz	НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА, с изключение на въздушна подвижна Радиолокация Любителска	100	20	Всички класове на излъчване
5275 - 5450 kHz	НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА, с изключение на въздушна подвижна Любителска			
7000 - 7100 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА	350**	25,4	Всички класове на излъчване
7100 - 7200 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА			
10100 - 10150 kHz	НЕПОДВИЖНА Любителска	350	25,4	A1A, A3E, J2(A,B,C,D), J3C
14000 - 14250 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА	350**	25,4	Всички класове на излъчване
14250 - 14350 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА			
18068 - 18168 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА			
21000 - 21450 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА			
24890 - 24990 kHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА			

Радиочестотна лента	Разпределение на радиочестотната лента по радиослужби съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
		W	dBW	
28 - 29,7 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА			
50,05 - 50,20 MHz	ЗЕМНА ПОДВИЖНА Любителска ***	10	10	A1(A,B,C,D); J3(C,E,F)
70,0 - 70,45 MHz	ПОДВИЖНА Любителска	50	17	A1(A,B,C,D); J3(C,E,F)
70,45 - 70,5 MHz	ПОДВИЖНА, с изключение на въздушна подвижна Радиоастрономия Любителска			
144 - 146 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА- СПЪТНИКОВА	150**	21,8	Всички класове на излъчване
430 - 432 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ	100**	20	Всички класове на излъчване
432 - 433,05 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ Изследване на земята - спътниково (активно)			
433,05 - 434,79 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ Земна подвижна Изследване на земята - спътниково (активно)	100	20	Всички класове на излъчване
434,79 - 438 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА РАДИОЛОКАЦИЯ Изследване на земята - спътниково (активно)			
438 - 440 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ			
1240 - 1300 MHz	ИЗСЛЕДВАНЕ НА ЗЕМЯТА - СПЪТНИКОВО (активно) РАДИОЛОКАЦИЯ РАДИОНАВИГАЦИЯ СПЪТНИКОВА (Космос - Земя) (Космос - Космос) Любителска	50	17	Всички класове на излъчване
2300 - 2400 MHz	НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА Любителска Радиолокация	5	7	Всички класове на излъчване
2400 - 2450 MHz	НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА Любителска Любителска-спътникова			
3400 - 3500 MHz	НЕПОДВИЖНА НЕПОДВИЖНА-СПЪТНИКОВА (Космос - Земя) ПОДВИЖНА Любителска Радиолокация			

Радиочестотна лента	Разпределение на радиочестотната лента по радиослужби съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
		W	dBW	
5650 - 5725 MHz	РАДИОЛОКАЦИЯ ПОДВИЖНА, с изключение на въздушна подвижна Любителска Любителска-спътникова****			
5725 - 5830 MHz	НЕПОДВИЖНА-СПЪТНИКОВА (Земя - Космос) РАДИОЛОКАЦИЯ Неподвижна Любителска Подвижна			
5830 - 5850 MHz	НЕПОДВИЖНА-СПЪТНИКОВА (Земя - Космос) РАДИОЛОКАЦИЯ Неподвижна Любителска Любителска-спътникова Подвижна			
10 - 10,30 GHz	НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска	1	0	Всички класове на излъчване
10,30 - 10,45 GHz	НЕПОДВИЖНА РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Подвижна			
10,45 - 10,50 GHz	НЕПОДВИЖНА ПОДВИЖНА РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Любителска-спътникова			
24 - 24,05 GHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА			
24,05 - 24,25 GHz	РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Изследване на Земята - спътниково (активно) Неподвижна Подвижна			
47 - 47,2 GHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА			
47,2 - 47,5 GHz	НЕПОДВИЖНА НЕПОДВИЖНА-СПЪТНИКОВА (Земя - Космос) ПОДВИЖНА Любителска			
47,5 - 47,9 GHz	НЕПОДВИЖНА НЕПОДВИЖНА-СПЪТНИКОВА (Земя - Космос) (Космос - Земя) ПОДВИЖНА Любителска			

Радиочестотна лента	Разпределение на радиочестотната лента по радиослужби съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
		W	dBW	
48,2 - 48,54 GHz	НЕПОДВИЖНА НЕПОДВИЖНА- СПЪТНИКОВА (Земя - Космос) (Космос - Земя) ПОДВИЖНА Любителска			
76 - 77,5 GHz	РАДИОАСТРОНОМИЯ РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Любителска-спътникова Космически изследвания (Космос - Земя)			
77,5 - 78 GHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА Радиоастрономия Космически изследвания (Космос - Земя)			
78 - 79 GHz	РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Любителска-спътникова Радиоастрономия Космически изследвания (Космос - Земя)			
79 - 81 GHz	РАДИОАСТРОНОМИЯ РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Любителска-спътникова Космически изследвания (Космос - Земя)			
81 - 81,5 GHz	НЕПОДВИЖНА НЕПОДВИЖНА-СПЪТНИКОВА (Земя - Космос) ПОДВИЖНА ПОДВИЖНА-СПЪТНИКОВА (Земя - Космос) РАДИОАСТРОНОМИЯ Космически изследвания (Космос - Земя) Любителска Любителска-спътникова			
122,25 - 123 GHz	НЕПОДВИЖНА МЕЖДУСПЪТНИКОВА ПОДВИЖНА Любителска			
134 - 136 GHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА Радиоастрономия			
136 - 141 GHz	РАДИОАСТРОНОМИЯ РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Любителска-спътникова			

Радиочестотна лента	Разпределение на радиочестотната лента по радиослужби съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
		W	dBW	
241 - 248 GHz	РАДИОАСТРОНОМИЯ РАДИОЛОКАЦИЯ Любителска Любителска-спътникова			
248 - 250 GHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА- СПЪТНИКОВА Радиоастрономия			

* Ефективно излъчена мощност.

** За стационарна станция съгласно чл. 9, т. 3

*** Радиочестотна лента 50.05-50.20 MHz се използва на вторична основа с мощност до 10 W за нуждите на любителската радиослужба при спазване на необходимото защитно отстояние.

**** В радиочестотна лента 5650-5670 MHz любителската спътникова радиослужба може да работи, при условие че не причинява вредни смущения на другите радиослужби, работещи в този честотен обхват. Всякакви вредни смущения от станции в любителската спътникова радиослужба трябва да бъдат отстранявани незабавно. Използването на тази лента от любителската спътникова радиослужба е ограничено до посоката Земя - Космос.

***** В тази радиочестотна лента станциите на радиолюбителската радиослужба не трябва да причиняват вредни радиосмущения на станциите на въздушната радионавигация или да изискват защита от тях. Не трябва да се причиняват вредни радиосмущения на радиочестота 490 kHz.

Радиолюбителски клас 2 (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.)

Радиочестотна лента	Разпределение на радиочестотната лента по радиослужби съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
		W	dBW	
144 - 146 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА	5	7	A3E, F2D, F3E, J3E
430 - 432 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ			
432 - 433,05 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ Изследване на земята-спътниково (активно)			
433,05 - 434,79 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ Земна подвижна Изследване на земята- спътниково (активно)			
434,79 - 438 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА ЛЮБИТЕЛСКА-СПЪТНИКОВА РАДИОЛОКАЦИЯ Изследване на земята- спътниково (активно)			
438 - 440 MHz	ЛЮБИТЕЛСКА РАДИОЛОКАЦИЯ			

Забележки:

1. В колоната „Разпределение на радиочестотната лента по радиослужби съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър” имената на службите на първична основа са отпечатани с главни букви, а имената на службите на вторична основа - с малки букви.

2. В радиочестотните ленти, където любителска радиослужба е на вторична основа, излъчваната мощност е съгласно приложението само ако не причинява смущения на радиослужбите на първична основа.

3. При ползване на подвижна возима радиостанция и за любителски радиофарове максималната разрешена мощност е според таблиците по-горе, но не може да надвишава 50 W (17 dBW).

4. При ползване на подвижна носима радиостанция максималната разрешена мощност е според таблиците по-горе, но не може да надвишава 10 W (10 dBW).

II. Любителски ретранслатори (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.)

Радиочестотна лента	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
	W	dBW	
29500 - 29700 kHz	100	20	F1(B,E), F3E, G3E
145 - 146 MHz	50	17	F1(B,E), F2D, F3E, G3E
433 - 435 MHz			
1290 - 1300 MHz	10	10	F1(B,E), F2D, F3E, G3E

III. Любителски предаватели за спорта радиозасичане (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.)

Радиочестотна лента	Максимална мощност на изхода на предавателя		Клас на излъчване
	W	dBW	
3510 - 3600 kHz	5	7	A1A
144 - 145 MHz	1,5	1,7	A2A

Забележки:

1. „Радиочестотна лента” включва целия полезен спектър на сигнала.

2. „Всички класове” на излъчване” включват: A1(A,B,C,D), A2(A,B,C,D), A3(C,E), F1(A,B,C), F2(A,C,D), F3(C,E,F), G3(C,E,F), J2(A,B,C,D), J3(C,E,F), R3(C,E).

Условия и ред за придобиване на разрешително за правоспособност на радиоловбител

1. Българските радиоловбители в зависимост от тяхната теоретична и практическа подготовка се класифицират в два радиоловбителски класа, както следва: клас 1 - еквивалентен на СЕРТ лиценз; клас 2 - национален клас. Лицата, упражняващи само радиоловбителска слушателска дейност, са радиоловбители слушатели.

2. Комисията издава разрешително за правоспособност на радиоловбител за съответния радиоловбителски клас и/или хармонизирано радиоловбителско свидетелство (HAREC) по Препоръка T/R 61-02 на СЕРТ след успешно положен изпит по:

2.1. електротехника и радиотехника;

2.2. кодове и радиоловбителски съкращения, правила и процедури при осъществяване на радиоловбителски връзки;

2.3. нормативна уредба - Правилник за радиосообщенията на ИТУ, Закон за електронните съобщения и тези технически изисквания.

3. Изпитът по т. 2.1, 2.2 и 2.3 е писмен и се провежда на тестови принцип по програма, съответстваща на Препоръка T/R 61-02 на СЕРТ и утвърдена от председателя на комисията.

3.1. Всеки тест съдържа 60 въпроса и се утвърждава от председателя на комисията.

3.2. Изпитът се счита за успешно положен, ако кандидатът е отговорил правилно на не по-малко от 48 въпроса.

4. Радиоловбителите повишават квалификацията си, започвайки от клас 2.

Условие за кандидатстване за клас 1 е притежаване на разрешително за правоспособност на радиоловбител за клас 2 най-малко шест месеца считано от датата на изпита.

5. Изпитите се провеждат от комисия, назначена от председателя на комисията.

6. Изпитната комисия има следния състав: двама представители на комисията, един от които е председател на комисията; един член - радиоловбител с разрешително за правоспособност на радиоловбител - клас 1.

7. (доп. - ДВ, бр. 70 от 2011 г.) Кандидатите за полагане на изпит подават заявление по чл. 19 в срок не по-късно от 2 дни преди обявената дата на изпита, като заплащат определената такса.

8. Изпитите се провеждат по график и на места, определени от председателя на комисията.

9. За резултатите от изпита комисията съставя протокол, който се утвърждава от председателя на комисията.

10. Писмените работи по т. 3 се съхраняват в комисията в продължение на една година.

11. За издаване на дубликат на разрешително за правоспособност радиоловбителят подава писмено искане до председателя на комисията и представя една снимка и копие на квитанция за платена такса.

Ред за определяне и използване на опознавателен знак

1. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Комисията определя лични опознавателни знаци на всички български радиолюбители. Те се състоят от буквите (националния префикс) LZ и една цифра, следвана от две или три букви от латинската азбука (суфикс). За Южна България (първа зона) се използват цифрите 1, 3, 5, 7 и 9, а за Северна България (втора зона) - 2, 4, 6 и 8. За суфикса в личния опознавателен знак на клубните любителски радиостанции се определя комбинация от три букви на латинската азбука от KAA до KZZ.

2. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Комисията определя временни опознавателни знаци във връзка с честване на бележити дати, участие в международни радиолюбителски състезания и експедиции и други подобни. След буквите (националния префикс) LZ временните опознавателни знаци могат да се състоят от една или повече цифри и от една или повече букви.

3. При използване на любителската радиостанция извън постоянния си адрес радиолюбителят предава след опознавателния си знак под дробна черта:

3.1. цифрата „1” за Южна България (първа зона) или цифрата „2” за Северна България (втора зона) - за временна работа от друго населено място, ако радиостанцията се захранва от електрическата мрежа на временното местопребиваване;

3.2. буквата „П” или думата „портативна” (при телефония) - за работа с подвижна носима любителска радиостанция;

3.3. буквата „М” или думата „мобилна” (при телефония) - за работа от сухопътно превозно средство;

3.4. буквите „ММ” или думите „морска мобилна” (при телефония) - за работа от борда на плавателен съд;

3.5. буквите „АМ” или думата „авиомобилна” (при телефония) - за работа от борда на въздухоплавателно средство;

3.6. изискванията по т. 3 не са задължителни при участие в радиолюбителски състезания.

4. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Радиолюбителите - чужденци, пребиваващи на територията на Република България до три месеца и осъществяващи електронни съобщения от територията на Република България, образуват опознавателния си знак, като предават LZ и под дробна черта личния си опознавателен знак.

4а. (нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Радиолюбителите - чужденци, пребиваващи и осъществяващи електронни съобщения от територията на Република България за срок, по-голям от три месеца, образуват опознавателния си знак съгласно т. 1.

5. При започване и завършване на всяка любителска радиовръзка радиолюбителят предава опознавателния си знак, а по време на радиовръзката посочва местонахождението си (локатор и/или населено място).

6. При работа на телефония се ползва международната фонетична азбука, както следва:

Буква от латиницата	Поясняваща дума	Произнамяне на поясняващата дума	Съответстваща буква от кирилицата	Поясняваща дума, допустима само при радиовръзка между български радиолюбители
A	ALFA	АЛФА	А	АНТОН
B	BRAVO	БРАВО	Б	БОРИС
C	CHARLIE	ЧАРЛИ	Ц	ЦВЕТАН
D	DELTA	ДЕЛТА	Д	ДИМИТЪР
E	ECHO	ЕКО	Е	ЕЛЕНА
F	FOXTROT	ФОКСТРОТ	Ф	ФИЛИП
G	GOLF	ГОЛФ	Г	ГЕОРГИ
H	HOTEL	ХОТЕЛ	Х	ХРИСТО
I	INDIA	ИНДИЯ	И	ИВАН
J	JULIETTE	ДЖУЛИЕТ	Й	ЙОРДАН
K	KILO	КИЛО	К	КИРИЛ

Буква от латиницата	Поясняваща дума	Произнамяне на поясняващата дума	Съответстваща буква от кирилицата	Поясняваща дума, допустима само при радиовръзка между български радиолюбители
L	LIMA	ЛИМА	Л	ЛЮДМИЛ
M	MIKE	МАЙК	М	МАРИЯ
N	NOVEMBER	НОВЕМБЪР	Н	НИКОЛАЙ
O	OSCAR	ОСКАР	О	ОГНЯН
P	PAPA	ПАПА	П	ПЕТЪР
Q	QUEBEC	КВЕБЕК	Щ	ЩЕРЮ
R	ROMEO	РОМЕО	Р	РУМЕН
S	SIERRA	СИЕРА	С	СТЕФАН
T	TANGO	ТАНГО	Т	ТОДОР
U	UNIFORM	ЮНИФОРМ	У	УЛЯНА
V	VICTOR	ВИКТОР	Ж	ЖИВКО
W	WHISKEY	УИСКИ	В	ВАСИЛ
X	X-RAY	ЕКСРЕЙ	Ъ	ЕР-ГОЛЯМ
Y	YANKEE	ЯНКИ	Ь	ЕР-МАЛЪК
Z	ZULU	ЗУЛУ	З	ЗАХАРИ
			Ч	ЧАВДАР
			Ш	ШИПКА
			Ю	ЮЛИЯ
			Я	ЯВОР

7. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Комисията определя опознавателни знаци на любителски ретранслатори и радиофарове. Те се състоят от буквите (националния префикс) LZ и цифрата 0, следвана от три букви от латинската азбука. Любителските ретранслатори и радиофарове предават автоматично (на телеграфия или телефония) опознавателния си знак, локатор и надморската височина.

8. Комисията определя опознавателни знаци MO, MOE, MOI, MOS, MOH, MO5 на любителските радиопредаватели, използвани за спорта радиозасичане. Опознавателните знаци се предават автоматично на телеграфия.

9. Комисията определя лични слушателски знаци на радиолюбителите слушатели. Те се състоят от буквите (националния префикс) LZ, една цифра, тире и трицифрен пореден номер. Цифрата след LZ се формира съгласно т. 1.

9а. (нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Личните опознавателни знаци и опознавателните знаци на любителски ретранслатори и радиофарове се освобождават в случай на смърт на физическото лице или при отказ от страна на притежателя за ползване на опознавателния знак, като:

9а.1. при смърт на физическото лице се представя копие от смъртния акт;

9а.2. при отказ на притежателя на опознавателния знак се предоставя писмено искане от негова страна, придружено от оригинала на документа, с който му е предоставен съответният опознавателен знак.

9б. (нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г.) Временните опознавателни знаци се освобождават по реда на т. 9а.2.

10. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) Комисията може да предоставя освободени опознавателни знаци, като:

10.1. освободените знаци по т. 9а.1 се предоставят за ползване след изтичане на 10 години от датата на освобождаването им или от момента на освобождаването им при постъпило писмено съгласие от преките наследници;

10.2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) освободените лични знаци по т. 9а.2 се предоставят за ползване след изтичане на 5 години от датата на освобождаването им от радиолюбител или след изтичане на 1 година от датата на освобождаването им от радиоклуб;

10.3. (нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г.) освободените лични опознавателни знаци по т. 9а.2 се предоставят за ползване от датата на освобождаването им, когато притежателят на опознавателния знак декларира, че знакът не е използван;

10.4. (нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2014 г.) освободените временни

опознавателни знаци и опознавателни знаци на любителски ретранслатори и радиофарове се предоставят за ползване от датата на освобождаването им;

10.5. (нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г.) радилюбителят може да откаже ползването на предоставения му личен опознавателен знак не повече от 2 пъти;

10.6. (нова - ДВ, бр. 70 от 2011 г.) допуска се изключение по т. 10.5, когато при промяна на постоянния адрес на радилюбителя се сменя зоната, определена в личния опознавателен знак по реда на т. 1.